

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

OP Vzdělávání
pro konkurenceschopnost

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

VY_12_INOVACE_A_PD_2.SADA_27

Název klíčové aktivity: I/2 Inovace a zkvalitnění výuky směřující k rozvoji čtenářské a informační gramotnosti

Označení v TK: EU-I/2A-PD-2.sada-č.27

Autor: Mgr. Petr Drkal

Datum vytvoření: únor 2012

Název DUM: Reformace

Vzdělávací oblast: Člověk a společnost

Vyučovací předmět: Dějepis

Ročník: 7.

Druh učebního materiálu: prezentace

Klíčová slova: reformace, církev, Luther, Zwingli, Kalvín

Anotace: Žáci v této hodině pracují pod vedením učitele, který má k prezentaci výklad nového učiva. Seznamují se s pojmem a příčinou reformace, hlavními postavami tohoto procesu, jejími důsledky na rozdělení církve a další vývoj v Evropě. Na konci prezentace odpoví na kontrolní otázky.

Reformace

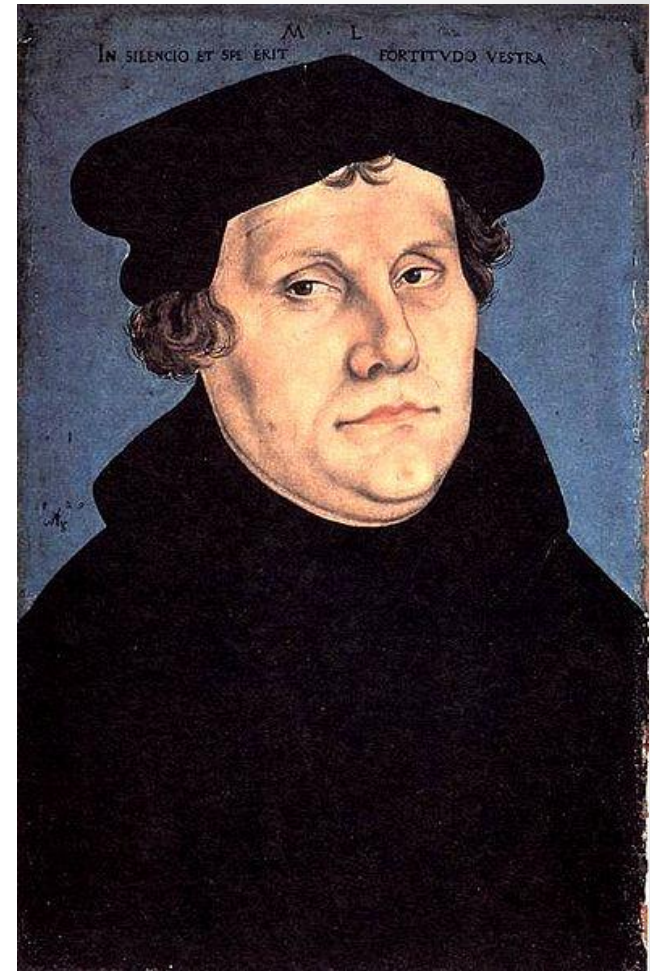
- ❖ náboženské hnutí v 16. století, usilující o reformu (nápravu) církve
- ❖ proces, který se snažil dostat církve z krize = rozpor mezi slovy a činy, hlásání o chudobě duchovním libujícím si v penězích a přepychu, v bitvách, prodej odpustků
- ❖ vedla k rozpadu církve na katolíky, protestanty a reformované církve
- ❖ proti poměrům v církvi veřejně vystoupili již předchůdci reformace (Viklef, Hus, ...), jejich kritika byla prohlášena za kacířství

Německá reformace

- ❖ všeobecná nespokojenost s církví
- ❖ rozdrobenost na velké množství států, státek a měst
- ❖ největší vliv měl papež, vlastnil třetinu všech německých pozemků
- ❖ o půdu se hlásila šlechta (říšská knížata i rytíři)
- ❖ se zaváděním žoldnéřských vojsk (lancknechti) a střelných zbraní klesá význam rytířů
- ❖ měšťané žádají lacinou církev, poddaní chtějí zlepšit své postavení

Martin Luther

- ❖ mnich a profesor, r. 1517 ve Wittenbergu, sepsal 95 tezí (článků) proti odpustkům a přibil je na vrata kostela
- ❖ byly přeloženy do němčiny a během čtrnácti dnů se rozšířily po celém Německu
- ❖ proti Lutherovi byla církev v čele s papežem
- ❖ byla zpochybněna úloha církve, hlavní byl osobní vztah člověka k Bohu (církev není hlavním prostředníkem mezi člověkem a Bohem)
- ❖ hlavní autoritou by měla být Bible
- ❖ odmítal celibát a oženil se s jeptiškou (Kateřina von Bora)
- ❖ odmítal papežství jako hlavu církve, zpověď a církevní majetek

Kateřina von Bora

- ❖ zavedl přijímání podobojí a bohoslužby v národním jazyce
- ❖ za Lutherem stála šlechta, před církví se skrýval na hradě Wartburg, kde překládal Bibli (Nový zákon)
- ❖ roku 1522 založil luteránskou církev, byl představitelem umírněné reformace, vystoupil proti T. Münzerovi
- ❖ roku 1529 na sněmu ve Špýru přednesl protest proti zákazu reformace, o rok později bylo přijato **Augsburské vyznání víry**

- ❖ v letech 1524 - 1526 probíhala **selská válka** v jihozápadním a ve středním Německu (vůdcem Tomáš Münzer), v Tyrolích a v Solnohradsku (vůdcem Michal Gaismair), s cílem zrušit poddanství, robotu a útlak vrchnosti
- ❖ byli poraženi kvůli nejednotnosti, nedostatku výcviku a zradou měst
- ❖ v letech 1546 - 1547 vedl císař Karel V. vítěznou válku s luteránskými knížaty
- ❖ nakonec došlo ke kompromisu, r. 1555 byl přijat **Augsburský mír**, propagující zásadu „Cuius regio, eius religio“ (Čí země, toho náboženství))
- ❖ z Německa se reformace šíří do **Polska, Čech, Uher a Skandinávie**

Švýcarská reformace

Ulrich Zwingli

- ❖ vystoupil v Curychu proti církevnímu úpadku (ve stejné době jako Luther)
- ❖ horlivý zastánce protestantských myšlenek (radikálnější než Luther)
- ❖ odmítal vnější okázalé projevy zbožnosti, postavil se proti učení o přeměně hostie a vína v Kristovo tělo a krev
- ❖ poddaným dal právo vzepřít se proti nespravedlivé vrchnosti
- ❖ založil novou evangelickou církev, která se rozšířila do švýcarských kantonů i do sousedních německých měst

Jan Kalvín

- ❖ odešel z Francie, své názory uvedl v Ženevě
- ❖ r. 1540 bylo založeno nové učení = **kalvinismus**
- ❖ smysl lidského života viděl v práci a podnikání
- ❖ schvaloval odpor poddaných proti vrchnosti, která porušuje zákony státu a křesťanské zásady (i proti panovníkovi)
- ❖ v čele kalvínské obce měla být rada starších
- ❖ byly zakázány veřejné veselé zábavy, z modliteben odstraněny sochy a obrazy
- ❖ Kalvínovi přívrženci byli také francouzští **hugenoti**

Protireformace

- ❖ r. 1534 byl proti reformaci založen katolíky bojovný **jezuitský řád** (Tovaryšstvo Ježíšovo), zakladatelem byl **Ignác z Loyoly** – důraz na vzdělání, fyzickou kondici, poslušnost papeži, propagace katolictví
- ❖ v boji proti nekatolíkům a kacířům byla posílena inkvizice
- ❖ jednotu katolické církve obnovil **tridentský koncil**

- ❖ Evropa se nábožensky rozdělila: **katolická liga** (Španělsko, jih Německa, v čele Habsburkové) a **protestantská unie** (v čele Anglie a Nizozemí)

Otázky a úkoly:

1. Vysvětlete pojem reformace.
2. Co kritizoval ve svých dílech a kázáních Jan Hus?
3. Jaká byla situace v 16. století v Německu?
4. Proč se Lutherovo učení nelíbilo katolické církvi a papeži?
5. Jaký cíl měla selská válka, jak dopadla?
6. Kam se reformace začala šířit?
7. V čem viděl hlavní smysl života Jan Kalvín?
8. Vysvětlete pojem protireformace.
9. Jaký důsledek měl rozpad jednotné církve?

Použitá literatura:

KOLEKTIV AUTORŮ. *Dějepis 7 pro ZŠ a VG UČ*. Plzeň: Fraus, 2009. ISBN 978-80-7238-558-4.

Obrázky:

Luther. In: *Wikipedia: the free encyclopedia* [online]. San Francisco (CA): Wikimedia Foundation, 2001- [cit. 2012-01-29]. Dostupné z: http://cs.wikipedia.org/wiki/Soubor:Martin_Luther_by_Lucas_Cranach_der_%C3%84ltere.jpeg

Kateřina. In: *Wikipedia: the free encyclopedia* [online]. San Francisco (CA): Wikimedia Foundation, 2001- [cit. 2012-01-29]. Dostupné z: <http://cs.wikipedia.org/wiki/Soubor:Katharina-von-Bora-05.jpg>

Zwingli. In: *Wikipedia: the free encyclopedia* [online]. San Francisco (CA): Wikimedia Foundation, 2001- [cit. 2012-01-29]. Dostupné z: http://cs.wikipedia.org/wiki/Soubor:Ulrich_Zwingli.jpg

Wikipedia: the free encyclopedia [online]. San Francisco (CA): Wikimedia Foundation, 2001- [cit. 2012-01-29].

Dostupné z: http://cs.wikipedia.org/wiki/Soubor:Ulrich_Zwingli.jpg

Kalvín. In: *Wikipedia: the free encyclopedia* [online]. San Francisco (CA): Wikimedia Foundation, 2001- [cit. 2012-01-29]. Dostupné z: http://cs.wikipedia.org/wiki/Soubor:Johannes_calvin.jpg